

en Kerkenorde niet te moeten accepteren, daar zulks in den grond der zaak maar tot verdere scheuringen leidt en de rechteloosheid daardoor bestendigd en bevorderd wordt.

Tijdens deze vergadering heeft de kerkeraad van Middelrecht dan ook namens de gemeente mededeeling gedaan van een reeds voordien genomen besluit om een dergelijke afzetting niet te erkennen en voorloopig het verband met de Gereformeerde Gemeente te verbreken.

De kerkeraad is niet van plan aansluiting te zoeken bij eenig ander kerkgenootschap, doch heeft inmiddels contact opgenomen met den kerkeraad van Veendaal en aan de Kok verzocht van tijd tot tijd het Woord en de Sacramenten in haar midden te willen bedienen.

Donderdag 3 Aug. des avonds 7 uur hoopt de R. Kok te Middelrecht voor te gaan.

Het is dus overal de oude kwestie: artikel 31 die zal moeten kiezen of deelen.

K. S.

Wie durft Churchill aan?

Dr Bruins Slot heeft een goed ding gedaan: hij heeft duidelijk gezegd, in Strassburg, dat iemand, die zóó open en bloot een revolutionairen eed zwerft en doet zweren, als de heer Spaak het deed, in België n.l., en tegenover zijn wettigen koning, en in strijd met de als bindend aangevoerde grondwet en met de hooggeroemde regelen van de democratie (o dat ongelukkige woord), iemand die eventueel in staat zou zijn anderen dood te laten schieten om wat hij openlijk en verbaard zelf gedaan heeft, wijl het zakelijk neerkomt op brutale wetschennis en openlijke revolutie en revolutionaire opruiing (secten en multerij in wereldlijke regeeringen aanrichten), dat zóó iemand in Strassburg „gewichtige oorzaak van nadenken gegeven heeft”, om het maar eens in synodale taal te zeggen. Dat hij niet thuis hoort in den voorzitterstoel van de raadgevende vergadering van den Raad van Europa.

Inderdaad, met één slag lag daar de ellende van onzen tijd bloot: theologen slaan mekaar om de ooren over de „gemeene gratie”, en ook hooggeleerde Trouw-auteurs, plus weet ik wie nog al meer, uit de kringen van kerkuitdrijvers, staan meer of minder gespannen toe te zien als iemand over de gemeene „gratie” weer een goed woordje loslaat, óók al om de kuyperiaansche beteekenis van den term „souverein bij de gratie Gods” te redden vóór b.v. Zuidema uit handen van b.v. Zijlstra, maar intusschen gaat de souverainiteit, die wij bij de gratie Gods zien opgedragen, en geschonken, met ons eigen goedvinden snel naar de haaien. En een man als Spaak zit vóór in een r-a-a-d-gende vergadering. Om dictatuur te breken terwille van het rechtsstaats-principe!

We lezen in „Trouw”, dat we expres, om den heer Bruins Slot ten volle recht te doen, ditmaal zelf citeeren aangaande de anti-Spaak-speech van dr Bruins Slot:

„Hij (d.w.z. elke aangewezen voorzitter van de raadgevende vergadering, op wien iedereen ziet, ook in Rusland), hij is de drager van de Westerse pretentie, dat recht gaat boven geweld en dat er eerbied voor het recht en voor wettig genomen besluiten moet zijn. De heer Bruins Slot zeide niet over de interne Belgische politiek te willen spreken. Niettemin was uit het gedrag van Spaak — in de laatste weken tijdens de koningscrisis — duidelijk gebleken dat hij onder bepaalde omstandigheden van de weg des rechts bereid was af te wijken om de weg van geweld en van bedreiging met geweld te kiezen.”

Onze sympathiebetuiging aan dr Bruins Slot voor dit woord.

Maar nu, onder anderen heeft Churchill in Strassburg de goede en doodeenvoudige redeneering van dr Bruins Slot willen ontzenuwen. Hoe? We lezen dienaangaande, weer in „Trouw”:

„Zij (d.w.z. Churchill plus medestanders) waren van mening dat Spaak grote verdiensten had. — hetgeen niemand trouwens had ontkend en iedereen zelfs uitdrukkelijk had toegegeven — en dat men zich niet moest begeven in de interne Belgische politiek.”

Tot zoover. Terecht, want Trouw is hier bij de pinken, terecht zegt Trouw hiervan:

„Deze opvatting was enigszins zonderling. Het ging hier niet om een beoordeling van interne zaken van België. Het ging hier om de waarde en de betekenis van Spaaks democratische beginselen. De meerderheid van de vergadering bleek ongevoelig voor de bezwaren. Ook de Fransman André Philippe en de Nederlander Van der Goea van Naters pleitten voor Spaak.”

Wij deelen de meening van „Trouw”: deze opvatting was enigszins zonderling.

Maar — je weet het nooit — als Churchill nu eens gekken heeft in de nederlandsche kerkelijke pers? In de pluriformiteitsvertoogen? In de papieren van christelijke vakbonden, politieke partijen, christelijke leerarencongressen, calvinistische studentencongressen, redactie-bureaux van christelijke bladen, Kerknieuws van Scheps, Geheelonthouderskronieken, en zoo voort?

Als wij zeggen: de heer A. hoort niet thuis, laat ik zeggen, in een raad van beroep voor leeraren of onderwijzers die ontslagen zijn, want hij heeft in een kwestie van ontslag b.v. van twee professoren met recht en letter der desbetreffende bepalingen openlijk gespot, en dat volgehouden, dan zegt die heele wereld, min een paar voor extremist uitgrekenten: meneer, wij kunnen ons niet bemoeien met interne kwesties van een kerk. Wij stemmen maar weer vóór.

Als wij zeggen: prof. B. hoort niet thuis in een kring van voorlichters van christelijke leeraren, middenstanders, vakverenigingsleiders, enz., enz., want hij is barthaan, en keert de principiele actie van het christelijke volk ondertrouwen, en wat hij leert heeft met christelijk geloof niets te maken, dan alleen dat het dynamiet eronder legt, dan zeggen ze allemaal, behalve dan weer die paar be-

weerde extremisten: meneer, hij is erkend voorganger in die en die kerk, wij bemoeien ons niet met interne kerkzaken, en dus: wij stemmen vóór.

Als wij beweren: dominee C. moet niet mediteeren voor uw microfoon, in uw blad, want hij taat theoretisch en volhardend den bijbel aan, dan is het antwoord (behalve dan van de angebliche extremisten): meneer, wij kunnen ons niet inlaten met interne kerkzaken, wij stemmen vóór.

Als wij b.v. als deputaten voor correspondentie met de overheid zeggen: wij willen graag althans door u rechtvaardig behandeld worden, en willen graag voor een rechtbank, tegenover een minister, etc. bewijzen wat wij beweren, dan zeggen de meesten (behalve dan wij zelf, die maar extremisten zijn) tegen de overheid, den rechter: bemoei u niet met interne kerkelijke zaken (al gaan ze u soms rechtstreeks aan, en al zijn we in staat in hetzelfde uur waarin we u dat zeggen, u terwille van óózen goeien naam op te houden met lange betoogen over interne kerkelijke zaken, ziet u). We geven mekaar händjes over kerkmuren heen. Maar we houden de óógjes toe. Handen open, oogen dicht, zoo vliegen we samen den filistijnen op hun hondsrug.....

Ik vraag: wie durft nu eens Churchill aan? Maar dan consequent? Dr J. Schouten in het Centraal Comité? 't Is daar 'n zelfde redeneering als van Churchill? Of soms de heer Bruins Slot? Wil hij in Trouw beginnen? Ik verzeker hem, dat de A.R. Partij er wel bij varen kan. Wij zelf ook. Zullen we eens samenspreken, via de pers? Hij zegt Zondag: K. S. is een kerkelijke Spaak. En ik zeg het van hem.

Hoe het zij: voorloopig heb ik aan de Calvinistische Studentenbeweging gezegd: ik heb het nu twee jaar weer geprobeerd, voor u te spreken, maar als er niet meer gebeurt, dan dat ik eens „op zicht komen” mag, en dan misschien nog wel „meeval” ook, dan kom ik niet terug. Want ik denk zoo: het gaat daar in die C.S.B. net als bij Churchill: ze bemoeien zich niet met interne zaken van kerken aangaande een of anderen beweerden kerkelijken Spaak (secten en multerij in kerken aanrichten). Al gaat het ook om publieke daden van ingrijpenden aard vóór en achter het ijeren kerkgordijn. Ijzer scherpt men niet ijzer? In preekjes. Niet in de kerk.

K. S.

Proceskosten studentencorps

Het werd deze week weer goed. Zondagmorgen ontving ik na ochtendpreek te Amersfoort in de consistoriekamer van „N.N.” in enveloppe f 10.—; per giro kwam voorts binnen: van H. E. te D. f 2.50; van Th. C. F. v. K. te L. f 5.—; van J. C. de W. te M. f 5.—; van J. H. v. d. B. te A. W. f 2.50; van V. te K. f 1.—; van P. P. te S. f 5.—.

Vervolgens kwam per brief uit Amsterdam, met bij-schrift: N. N. te A. een bankbiljet van f 10.— (poststempel 8 Aug.).

Hierna weer per giro: van H. H. te S. P. f 2.50; van mevr. J. M. D.—v. B. te H. f 10.—; van K. S. te Gr. f 2.50; en van H. A. te V. f 2.—.

Dat is dus samen f 58.— op Zaterdagmorgen.

Omdat ik de vorige bijdragen overmaakte aan het Corps, zullen we hiermee maar een tweede reeks beginnen.

Stand dus: f 58.— van de tweede reeks.

Of ik moed heb aan een tweede reeks te beginnen? Ja, want het is verantwoord. Het Corps heeft reeds zooveel onkosten te bestrijden gehad, voor de verdediging van zijn rechten, dat we nog lang niet zijn waar we wezen moeten, ook al zouden we alleen maar zien op de reeds gevoerde actie. Hoe het verder gaat, kan ik nog niet zeggen. Wel durf ik uitspreken, en verdedigen, dat de gronden, waarop ditmaal de uitspraak opgebouwd is, te kort schieten juist in de weergave van de feiten. Er worden beweringen gedaan die ten eenenmale strijden met de feitelijke toedracht. Het schijnt erg moeilijk, de feiten te laten staan zooals ze zijn geschied. Ik geloof dat het Hof ditmaal is uitgegaan van wat nog te bewijzen zou zijn geweest.

We blijven dus gewillig, en ook begeerig naar verder hulpbetoon voor ons Corps, dat een deel van ons aller last te dragen kreeg. Eventuele bijdragen op mijn giro 127278, met bij-schrift: proceskosten studentencorps.

K. SCHILDER.

INGEZONDEN

Kampen, Augustus 8, 1950.

Dear Young People,

A short time ago I received three-hundred copies of our monthly Protestant Reformed youth magazine, — „Beacon Lights”. It is my job to distribute them among the Liberated young people. We feel that a more intimate acquaintance with each others problems, interests, and christian endeavors will lead to a sounder, more living relation between our respective youth and churches. Perhaps some of you do not even know about the „Reformation of 1924”. If so it's time you did. This May issue is a special one commemorating the twenty-fifth anniversary of the P.R.C. and it contains along with its current features a history of our churches. Write to me soon and I will send you a copy free of charge.

Your Protestant Reformed Friend,

CARL J. REITSMA, 2e Ebbingestraat 5, Kampen.

Naschrift. De heer Reitsma, die aan onze Theologische Hoogeschool studeert, heeft met verlof van de Redactie zijn ingezonden in de engelsche taal laten staan, omdat het aangeboden exemplaar van gemeld tijdschrift toch ook in het engelsch geschreven is, weshalve alleen wie deze taal machtig zijn zich kunnen melden. Bedoelde aflevering heb ik ingezien. Met genoegen las ik, bl. 13/4, dat de Prof. Ref. Churches „are now planning to carry on correspondence”. Dat eene zinnette is me meer waard dan tien artikelen van een mij niet altijd duidelijk gehalte, over of weer. En als ik dat zinnette hier zie staan boven een kiekje van collega en Mevrouw Hoeksema en mezelf, genomen in een restaurant, dat als een schip

eruit zag, waar ik van hen de gast mocht zijn toen coll. Hoeksema me met bijzondere vriendelijkheid per auto geleide op den terugweg naar Nederland na mijn eerste amerikaansche reis, wel, dan krijg ik heelemaal weer plezier. Het was er toch zoo goed, en we hebben het toch zoo best gehad. En als ik dan in hetzelfde nummer die mooie foto's zie uit den tijd van na die slechte en domme schorsing van Rev. Hoeksema, en de clichés uit de kranten van dienzelfden tijd, en ik herinner me, hoe krachtig hij toen gestreden heeft tegen bovenschrijftuurlijke binding, en tegen bindend opgelegde toevoegseltjes aan de belijdenis, wel, dan geloof ik, dat de herdenking van dat mooie verleden goed kan werken, en dan krijg ik weer moed, dat we door die wolken van misverstanden, die er soms zijn, wel heenkomen. Men weet, hoe ik over die extra bindingen denk; en juist daarom kan ik van harte kennisgeving van dit gedenkschrift aanbevelen. Ik moge de broeders van de overzijde groeten; ze moeten maar niet boos wezen dat ik zoo goed als geen brieven schrijf, dat we allemaal nog zoo gezond zijn en zoo; want mijn eigen familie zal getuigen, dat ik ook tegenover haar de brievenpost zoo goed als geen werk geef. Ik schrijf dit even, omdat ik meen te weten, dat het niet sturen van gezellige brieven wel eens verwonderd heeft. Het leven is hier in Nederland mooi, maar niet „gezellig”, in de drukte. Allemaal gegroet! Don't worry.

K. S.

BOEKBESPREKING

Joh. Francke: „De kerk en het sociale vraagstuk”; uitgave van de vereniging „Mannenbond op Geref. Grondslag”, 363 bladz.; te bestellen bij den Penningmeester van dien Bond, Poelhekkstr. 6, Utrecht, giro 381445. Gebonden f 4.75; ingenaald f 4.25.

De gewoonte getrouwd heeft een medewerker van „De Reformatie” een publicatie van eigen hand aan te kondigen. Door een zekere omstandigheid zijn wij er wat laat mee. Hopelijk niet te laat, want ofschoon de schrijver „actueel” wilde zijn, bedoelde hij toch het een en ander te geven, dat blijvende waarde heeft, zodat het geheel een zekere „actualiteit” kan behouden.

Hoe het boek is ontstaan en met welke intentie het is geschreven — daarvan wordt in het woord vooraf en in het besluit rekenschap gegeven aan de lezers. Drs Bremmer, de voorzitter van den Mannenbond, gaf het een vriendelijk Ten Geleide mee en br Stoorvogel zorgde voor uitstekende registers.

Daar het leven niet stilstaat, doch zich verder ontwikkelt — ten goede of ten kwade —, zou er op enkele punten reeds nu aanvulling noodig zijn, zoo wat betreft hetgeen bij de bespreking van het achtste gebod over de z.g. medezeggenschap is geschreven, daar het C.N.V. intusschen op den o.i. verderfelijken weg in dezen stap na stap voortschrijdt, wat Dr J. M. Spier in „Bezinning” van Juli/Aug. '50 noopte een artikel over „Bedrijfsgezag” te geven!

Wij eindigen met den laatste zin van het besluit: „De Koning der kerk, Wiens dienst ons aller leven op-eist, stelle het ten zegen aan Zijn voortgaande vergaderarbeit!”

FRANCKE.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Wij gaan nu met elkander spreken over den inhoud van artikel 36 onzer geloofsbelijdenis, zooals Lohman de belijdenis der vaders zag. En dit voornamelijk in verband met de taak der overheid in betrekking tot de kerk des Heeren.

Een enkel woord echter over de instelling der overheid zelve.

Daaromrent zegt art. 36: wij gelooven.

Men lette wel weer op dezen aanhef. Hier is geen sprake van een staatsstuk, een politiek program eener partij, maar van datgene wat de kinderen der kerk belijden voor heel de wereld omtrent de overheid, d.w.z. wat het Woord Gods, dat door die kerk gepredikt, be-dient moet worden in gehoorzaamheid, ons over die overheid en onze taak ten opzichte van haar ons zegt.

Wij gelooven dat onze goede God, uit oorzaak der verdorvenheid des menschelijken geslachts Koningen, Prinsen en Overheden verordend heeft, willende, dat de wereld geregeerd worde door wetten en politien, opdat de ongebondenheid der menschen bedwongen worde en het alles met goede ordinantie onder de menschen toega.

Hier staat niet, dat de overheid haar volk moet dwingen tot het goede, het moet geven werk en brood, en alles wat het behoort. Want de Schrift leert niet de slavernij, maar wil dat de menschen in staat zijn in vrijheid haar taak te verrichten. Die vrijheid is alleen mogelijk, als zij gedragen wordt door de verantwoordelijkheid. Als alles met goede ordinantie onder de menschen toegaat, in gehoorzaamheid aan Gods geboden.

Daartoe moet de ongebondenheid der menschen, van die menschen, die zich niet aan Gods gebod of aan de wet der overheid willen storen, bedwongen worden. Dan kan er zijn de wezenlijke vrijheid naar goede ordinantie, opdat, zooals verder wordt beleden, God van een legelijk geëerd en gediend worde gelijk Hij in Zijn Woord gebiedt. Gediend worde — d.w.z. dat de vrijheid

zijn toen coll.
heid per auto
na mijn eerste
maal weer plei-
ebben het toch
le nummer die
chte en domme
s uit de kran-
t, hoe krachtig
iftuurlijke bin-
zeltjes aan de
mking van dat
krijg ik weer
standen, die er
e ik over die
ik van harte
elen. Ik moe-
moeten maar
brieven schrijf-
oo; want mijn
nover haar de
Ik schrijf dit
et sturen van
st. Het leven
szellig", in de
K. S.

ESPREKING

n het sociale
e vereniging
ndslag", 363
nningmeester
r. 6, Utrecht.
5; ingenaaid

ewerker van
en hand aan
heid zijn wij
ant afschoon
hij toch het
le heeft, zoo-
an behouden.
intentie het
voord vooraf
in de lezers.
nenbond, gaf
r Stoorvogel

verder ont-
ou er op en-
tijn, zoo wat
achtste ge-
heven, daar
nelijken weg
it Ds J. M.
nootte een

het besluit:
er leven op-
gaande ver-
FRANCKE.

ieven

den inhoud
als Lohman
namelijk in
rekking tot

g der over-

fler is geen
gram ener
n der kerk
heid, d.w.z.
predikt, be-
us over die
ir ons zegt.
orzaak der
Koningen,
illende, dat
en politiek
bedwongen
ler de men-

volk moet
k en brood,
leert niet
staat zijn
vrijheid is
or de ver-
nantie on-
i aan Gods

schen, van
of aan de
orden. Dan
e ordina-
d van een
tijn in Zija
de vrijheid

daartoe beschermd wordt tegen de boozen, die haar willen tegenstaan.

Lohman zegt elders: overal waar een volk woont is ook een overheid. Zonder overheid kan een volk geen enkel oogenblik bestaan.

Zulk een overheid heeft twee groote functiën en diensten ten behoeve van het volk te verrichten: zij beschermt het volk tegen vijanden van buiten en zij handhaaft het recht, de zeden en gebruiken, waaronder het volk leeft.

Groen van Prinsterer noemde den koning beschermheer van de rechten en vrijheden des volks.

Wanneer de overheid een wet maakt, dan beperkt zij niet, maar zij regelt en verdedigt onze vrijheid overeenkomstig het recht.

Al schijnt het soms anders.

En dan geeft hij dit voorbeeld: wij allen hebben van nature, als schepselen Gods, het recht ons vrijelijk te bewegen. Maar in een drukke straat loopt men gevaar elkander te hinderen. Nu gebiedt de overheid: rechts-houden. In schijn is dit een beperking, in werkelijkheid een verdediging van onze vrijheid.

Waartegen richt zich nu de overheid met haar zwaarmacht, haar verdediging van onze vrijheid? Tegen de ongebondenheid van den booze, die zijn eigen wil tegen onze vrijheid in tracht te handhaven. Dien booze straft zij, houdt hem in bedwang.

Over de wijze, waarop nu de noodzakelijke samenwerking van het volk met de overheid voor de totstandkoming eener goede regeling van het recht tot stand komt, spreek ik nu niet. Omtrent de fundeering daarvan verschilde Lohman met Kuiper, omdat hij niet kon aanvaarden diens leer van de soevereiniteit in eigen kring, van de tweërlei soevereiniteit. Maar dit laat ik nu rusten.

De overheid is er dus om te zorgen, dat er vrijheid is, opdat, zoo beleden onze vaders, door een ieder God naar Zijn Woord gediend kan worden. Dat is de vrijheid.

Maar daartoe is noodig, dat de overheid beseft, hoe het allervoornaamste ook voor haar is, dat de kerk des Heeren, de dienst des Woords, in niets gehinderd worde, en dat die bediening van het Woord in volle gehoorzaamheid aan den Koning der kerk, geen enkele hinderpaal vinde op haar weg. Dit is zoo klaar mogelijk en het is wel vreemd, dat een man, die gereformeerd wil heeten, zich daartegen zou kunnen verzetten.

Het is algeheel onbegrijpelijk, dat men dit zou noemen: de dictatuur van de kerk en dan van een bepaalde kerk.

Een overheid die zegt: dit is mijn waarheid, en nu dwing ik mijn volk om zoo te denken en precies daarnaar te handelen, die zou vervallen zijn in de dictatuur, de tyrannie.

Maar de dienst des Woords verkondigt slechts den eisch Gods naar Zijn Woord. Zij heeft geen enkele macht tot den dwang, om daarnaar te wandelen. Zelfs niet ten aanzien van haar eigen leden. Zij komt diegenen, die de wet des Heeren niet gehoorzaam zijn, met haar vermaning en tucht tegemoet, en zal den ongehoorzamen ten slotte, na lang en geduldig vermaan, den zegen der sacramenten moeten onthouden, en ten slotte den ban toepassen.

Maar dit heeft met eenige dictatuur niets te maken.

Want ieder lid der kerk kan zich elk oogenblik daarvan onttrekken. Het is in volle vrijheid toegelaten; het kan in volle vrijheid heengaan.

Zou men een vereniging, die den naam van een harer leden schrapt uit de ledenlijst, omdat hij alle eens aanvaarde regelingen voor die vereniging onder den voet loopt, mogen beschuldigen van dictatuur?

Trouwens, als er eenig recht zou bestaan, om de prediking, den dienst des Woords, die overheden en onderdanen wijst op datgene wat het Woord Gods ons zegt, dictatuur te noemen, dan zou geen mensch in staat zijn zelfs de eenvoudigste vermaning te uiten tegen een ander, die van den goeden weg afdaalt, althans naar zijn meening, zonder van dictatoriale neigingen te worden beschuldigd.

Zelfs zou niemand een ander goeden raad kunnen geven.

Ik weet wel, dat in zulke gevallen de boosdoener kan zeggen: wat hebt gij met mij noodig, en ook, dat inzonderheid het Woord Gods de conscientie der menschen raakt, waarom de revolutionair allereerst de kerk des Heeren haar vrijheid tot de prediking, de bediening des Woords wil ontnemen, maar met eenigen dwang, of begeerte tot dwang heeft een prediking van de goede ordinantie, een vermaan om in den weg des Heeren te wandelen, toch hoegenaamd niets te maken.

Trouwens, dan zou alle goede woord, elke kerkdienst, elke politieke redevoering zelfs, die de hoorders van het goede eener bepaalde zaak wilde overtuigen, dictatuur zijn.

Het is eigenlijk alles te dwaas om los te loopen; er nog eenig woord aan te verspillen. Het verwondert mij alleen, dat er menschen zijn, die zulke dwaasheden aandurven, en dat heel een politieke partij, en predikanten, die schrijven in kerkbodes over een boek en een brochure, zulke dwaasheden rustig aanvaarden, ja haar met alle macht propageeren.

Zien wij nu maar, wat de vaders in art. 36 nader beleden. En dan laten wij op vierderlei.

In de eerste plaats is er dan als taak der overheid het: de hand houden aan den heiligen Kerkedienst.

In de tweede plaats het uitroepen van alle afgoderij en valschen godsdienst en het rijk des Antichrists te gronde te werpen.

Ten derde: het koninkrijk van Jezus Christus te bevorderen.

En ten laatste: het Woord des Evangelies overal te doen prediken.

Wij beginnen met het eerste: de hand houden aan den heiligen kerkedienst.

Men zegt nu, dat dit beteekent, dat de overheid dien kerkedienst dus regelt, er voor zorgt, dat hij geschiedt, dien dienst onderhoudt, zelfs beheerscht.

Lohman zegt: dit beteekent niets anders dan dat de overheid de rechten der burgers, maar evenzeer die der kerken heeft te beschermen; een verplichting, die zelfs onze grondwet erkent, welke voorschrijft, dat aan alle kerkgenootschappen in ons land gelijke bescherming moet worden verleend. En met welk doel? Ook dit omschrijft art. 36 in bewoordingen, waarmee elk christen instemt, die gelooft, dat aan Jezus Christus alle heerschappij en macht is gegeven, en dat ook in deze wereld alles aan Hem onderworpen behoort te zijn. Indien het waar is, dat een christen op elk gebied zijn geloof belijden moet door de daad zelve in al zijn handelingen, dan kan hij ook op politiek gebied dat geloof niet ter zijde stellen en moet hij consequent aanvaarden datgene, waarvan hij uitgaat.

Het is merkwaardig, dat zelfs prof. Rutgers inder-tijd opmerkte, dat Lohman art. 36 las, alsof er stond: de hand afhouden van den kerkedienst.

Wie deze meening deelt, moet heel artikel 36 feitelijk verwerpen, maar waar komt men dan?

Trouwens, art. 36 moet worden gelezen in verband met heel de belijdenis en dus ook met de artikelen 27-29.

OPENBARING 19:1-3

(vertaling N.B.G.)

Het heil, de kracht en de heerlijkheid
zijn Gode, groot en machtig:
rechtvaardig en waarachtig
is 't vuur, de groote hoer bereid. *
Gods oordeel overwon
het rijke Babylon.

Hij heeft van hare hand geëischt
het bloed van al zijn knechten.
God wilde hun rechtzaak rechten **
De rook van haar verbranding rijst
in alle eeuwigheid,
haar pracht is 't vuur gewijd.

A. v. B.

Melodie: Psalm 21.

* Openb. 18:8.

** Openb. 18:20.

Onze vaders spraken van de hand houden aan, maar tevens durfden zij ook tot de overheid, tot een Oldenbarneveld te zeggen: houdt de handen af.

Waaruit duidelijk blijkt, hoe zij dat „de hand houden aan den heiligen kerkedienst” verstonden. Maar wij hebben ook alleen te maken met wat er wezenlijk staat.

En dan geloof ik, dat het goed inzicht hier volkomen aan den kant van Lohman was. Wij spreken toch ook van h a n d h a v e n van de rechten der kerk? En die taak van handhaven, beschermen, de hand houden aan, er zorg voor hebben, dat men zorgvuldig doet wat de eerste taak hier is, heeft de overheid.

Het is als het er aankomt wel heel erg, als men dit durft tegenspreken. Maar daarom is het te meer onze taak de belijdenis der kerk van Christus weer voor de aandacht van overheid en volk te stellen. Vooral te midden van den grooten afval en de stijgende vijandschap tegen de kerk en haar kinderen, die getrouw naar het Woord Gods willen wandelen.

Met hartelijke groeten en heilbede uw toegenegen

MARNIX.

PERSCHOUW

AFGODEN VALLEN ALTIJD TEGEN.

De Groene Amsterdammer schrijft een artikel over het boek:

The God that failed. Six studies in Communism.
Uitgave Hamish Hamilton, London 1950.

In dezen bundel van opstellen

hebben zes schrijvers met prominente namen de hoofden bij elkaar gestoken om het relaas te doen van hun ontgoocheling over het communisme, waarmee zij zich, sommigen als partijlid, anderen als warm sympathise-renden, hadden ingelaten. De zes namen waaronder deze confessionele lading gaat, luiden: Arthur Koestler, Ignazio Silone, Richard Wright, André Gide, Louis Fischer en Stephen Spender.

Hoofdinhoud der zes essays:

Het proces verloopt steeds weer op dezelfde wijze: eerst de verlokende bekoring van het belofde land, dan de idealistische extase, dan het engagement, ver-

volgens de twijfel, dan de breuk en ten slotte de ver-luchening van „the god that failed”. Het communisme is voor hen een geloof geweest, waarvan de verschi-ningsvormen dermate in tegenspraak waren met de leer, dat zij er zich ten slotte met walging van hebben afgekeerd.

De Groene merkt op:

Er is misschien sinds het ontstaan van het Chris-tendom in de geschiedenis der mensheid geen bood-schap verkondigd, die meer hoop heeft gewekt, en geen leer verspreid, die grotere en meer authentieke geest-drift heeft ontketend, dan de leer van het Communis-me, zoals deze in Rusland na de revolutie van 1917 zou worden verwezenlijkt. Miljoenen mensen hebben in die tijd een nieuw geloof beleden, dat hen raakte in het diepste van hun wezen, ontelbaren hebben al hun ver-trouwen geschonken aan de idee, die in Rusland vlees zou worden en al hun heil toevertrouwd aan de ver-meende apostelen van vrede, geluk op aarde en recht-vaardigheid. En velen van deze miljoenen maken de mannen van het Kremlin, de communisten, die deze schat van wereldvertrouwen in hun hand hielden, er nu een verwijt van, dat zij, hoe historisch ook verklaar-baar ook veel van hun despotische maatregelen mogen zijn, de liefde van de wereld, die hun door alle progres-sieven was verklaard, niet hebben weten te beantwoor-den met een groot en nobel voorbeeld.

De Groene komt dan met een veelszins juiste, hoe-wel wat formalistische, critiek. Onder meer lezen we dit:

Zij veroordelen op persoonlijke, ethische gronden en op de manier van intellectuelen, die geen geschiedenis maken, maar die de geschiedenis, die over hen komt, van een Olympisch standpunt uit commentariëren. De god heeft gefaald, maar zij vergeten in hun bekente-nissen te zeggen, waar zij zelf gefaald hebben. En dit falen lag bij allen geheel aan het begin, nl. in het feit, dat zij deze god eerst zelf gecreëerd hebben. De gees-telijke bagage, waarmee zij hun reis naar het commu-nisme ondernamen, bestond uit het sprookje van een ideale gemeenschap van ideale mensen.

Wat dan verder volgt is een beetje rancune-achtig; maar het bovenstaande is leerzaam. Niet het minst voor kerkmensen. K. S.

VEREENIGING OF SPORTCLUB?

In De Groene Amsterdammer schrijft B. V. een be-schouwing over den lofzang van Desmond Young op den Duitschen generaal Rommel; we lezen o.a.:

In zijn voorwoord beklagt veldmaarschalk Sir Claude Auchinleck er zich over dat Bevin Smalend gesproken heeft van „de vakvereniging van generaals”. Men mag de ruige kolos van het Foreign Office dankbaar zijn voor deze uittaling, want zij stelt kernachtig de men-taliteit aan de kaak, welke uit dit boek spreekt. „Ik verontschuldigt mij, omdat ik Duitse generaals graag mag. Ik veronderstel, dat ik dat niet behoort te doen”, schrijft de heer Young ergens. Zijn epos driipt van zulke onpasselijke makende „ridderlijkheden” en het is dan ook geen wonder, dat hij de houding gispt van ge-ne-raal Eisenhower, die weigerde tijdens de oorlog ook maar één Duitse generaal te ontmoeten (Montgomery bood een van zijn gevangen genomen tegenstanders tij-dens de veldtocht in Noord-Afrika een diner aan en de Duitsers, op hun beurt, zonden een felicitatiebrief aan generaal Auchinleck, toen hij een hoge Engelse onder-scheiding had ontvangen). Men kan de leden van deze vakvereniging niet belichten van een gebrek aan spor-tiviteit. Maar de oorlog was voor hen een sport. Toen hij afgelopen was, drukte Desmond Young op zijn reis door Duitsland zijn vroegere tegenstanders hartelijk de hand, zoals men dat doet na een tenniswedstrijd. En samen haalden ze lachend herinneringen op: „En u had me toen even te pakken bij El Aghella!”, „Ja, maar u mij ook voor Tobroek”. Dat is de gesprekstoon, die de heer Desmond Young getrouw weergeeft.

„Vakvereniging” lijkt me een minder goede quali-ficatie dan „(internationale) sportclub”. Geef mij maar liever Eisenhower. We moeten ook niets hebben van een „(internationale) sportclub”. Schorsen is nu een-maal schorsen op grond van artikelen, die over apert goddeloozen handelen. K. S.

1 CORINTHE.

Via „De Groene” uit „Het Parool”:

Dr P. C. van der Willigen, die op 17 Juni voor bij-woning van een congres in de Oostenrijksche plaats Leoben vertoefde, zond op die dag ter gelegenheid van de opening der nieuwe remonstrantse kerk te Eindh-oven een telegram aan de kerkeraad, dat luidde: „Eén Corinthiërs vijf vers acht”.

De volgende dag kreeg hij 't van de censuurautori-teten terug met de mededeling, dat de inhoud onbe-grijpelijk was.

Wijzigingen Handboek 1950

Blz. 28 HAULERWIJK. Vacant. Adres kerkeraad: M. de Boer, Haulerwijk 155.

Blz. 67 HOOFFDORP. Adres kerkeraad: J. Groen, J. C. Beetslaan 99. Telefoon bij den praeses P. G. van Zwielen, K 2540-6365. Diaconie: L. v. d. Berg, Kruisweg 600.

Blz. 73 ALPHEN A. D. RIJN. Adres kerkeraad: P. Hoekstra, Jan Luykenstraat 21.

Blz. 75 LISSE. Adres kerkeraad: L. A. Kouwenhoven. (niet C. A.).